

СЪЮЗ НА ИНВАЛИДИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ЧЛЕН НА "EUROPEAN DISABILITY FORUM"

**Национален център за обучение, квалификация,
информация и консултации на инвалиди**

година XXVIII
юни 2018 год.

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

СЪЮЗЕН ЖИВОТ

I. Извънредно заседание на УС на СИБ се проведе на 18.06. 2018 г., на което беше обсъдена неблагоприятната социално-икономическа обстановка в страната за хората с увреждания, вследствие на незачитане интересите на цялата общност на оцетените от асиметричната социална управленска политика, лишена от адекватен финансов и административен ресурс. Опитите на организациите на и за хора с увреждания да се противопоставят на тази дискриминационна политика и на нейните обществени защитници се оказаха лишени от организационни инструменти и работеща обща стратегия на неправителствения сектор.

УС на СИБ подкрепи изцяло Становището от национално представителните организации на и за хора с увреждания относно: проект на Закон за личната помощ, подготвен от омбудсмана Мая Манолова и майки на деца с увреждания.

II. Проектът на Закон за личната помощ беше представен на заседание на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания на 19.06.2018 г. Общото становище на национално представителните организации на и за хора с увреждания, включително и на СИБ, синдикати и работодателски организации е, че проектът за закон за личната помощ трябва да се представи на работната група която изготвя Закон за социалните услуги, за да се включи и услугата – лична помощ, в общата рамка на социалните услуги. Това и е решението от заседанието на НСИХУ.

До: Министъра на труда и социалната политика и председател на НСИХУ

Становище

от Национално представителните организации на и за хора с увреждания

Уважаеми г-н Министър,

С голямо внимание се запознахме с проекта на Закон за лична помощ, включен в дневния ред на заседанието на 19.06.2018г. на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания към Министерски съвет. Поради големият обществен и медиен интерес и с цел избягване на всякакви спекулации по темата, Национално представителните организации на и за хора с увреждания декларираме, категоричната си позиция за намиране на механизъм, чрез който нуждаещи се деца и лица с увреждания да получат подобаваща подкрепа, чрез осигуряване на асистентска услуга. Подобно решение обаче, трябва да стане на основата на зачитане интересите на цялата общност на хората с увреждания и съобразно наличният публичен ресурс, който може да се осигури за подобна политика.

Чрез настоящето становище, ние изразяваме следните съображения по проекта на Закон за лична помощ:

1. В чл.36, ал.2 и 3 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане са изчерпателно изброени социалните услуги, които могат да бъдат разкривани и предлагани на правоимащите лица в страната. В настоящият момент работна група изработва концепция за нов Закон за социалните услуги. Предстои обществено обсъждане за приемане на този документ, който ще бъде базов за изработване на проект на Закон за социалните услуги. Според информацията с която разполагаме, този процес трябва да бъде финализиран до края на годината. Ние считаме, че от законодателна гледна точка е нецелесъобразно за всеки вид услуга да се създава отделен нормативен акт. Въвеждането на подобна практика е предпоставка за липса на координация и наличие на хаос в сектора. Считаме, че не са налице аргументи и причини за фаворитизиране на която и да е социална услуга.

Допълнителен аргумент в подкрепа на тезата ни е, че целите на предложеният Закон се препокриват във висока степен с цитираните в чл.36, ал.2 т. 1,2 и 3 социални услуги от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане - личен асистент; социален асистент и домашен помощник.

С оглед изложеното ние категорично сме на мнение, че обсъждания проект на Закон за лична помощ трябва да се разглежда в общата правна рамка на социалните услуги предлагани в България.

2. Един от проблемите на проекта на Закон за лична помощ е, че в него са използвани различни, а в някои случаи и неясни фундаментални термини, които трябва да определят кръга на правоимащите лица по нормативният акт.

А) Хора с увреждания- понятие цитирано в членове: 1,2,4,7,8,9 и 37. Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, ратифицирана от РБългария в чл.1 е дадено следното определение: „Хората с увреждания включват лица с трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществото равноправно с останалите”.

Б) Хора с трайни увреждания-понятие използвано в членове: 3,14,45. В Закона за интеграция на хората с увреждания в Допълнителни разпоредби, т.2 е дадено следното определение:” "Човек с трайно увреждане" е лице, което в резултат на анатомично, физиологично или психическо увреждане е с трайно намалени възможности да изпълнява дейности по начин и в степен, възможни за здравия човек, и за което органите на медицинската експертиза са установили степен на намалена работоспособност или са определили вид и степен на увреждане 50 и над 50 на сто”. Във новия проект за Закон за хората с увреждания параграф 1, т.2 е цитирано абсолютно същото определение.

В) Хора с тежки увреждания- понятие използвано в член 15 . В националното ни законодателство за този термин няма определение.

Г) Лица с увреждания, на които е определена чужда помощ- понятие използвано в чл.14 и 15 . Подобен термин от законодателна гледна точка не е прецизен. Правото на чужда помощ се дава на лица с вид и степен на увреждане/намалена работоспособност над 90% , които се нуждаят от постоянна грижа в ежедневието.

3. Философията на проекта на Закон за лична помощ е диаметрално противоположна на разработваната концепция за социалните услуги. Нормативният акт предвижда

създаване на държавен орган със структури в страната, който да администрира услугата. Концепцията в унисон с европейската практика е на диаметрално противоположна позиция за бъдещото управление на социалните услуги. Тя предвижда децентрализация, която възлага тези ангажименти на общините или лицензирани юридически лица.

4. В проекта на Закон за лична помощ не е направен и най-малкият опит да се формулират базовите критерии за ползване на услугата. Този съществен дефект на нормативният акт дава възможност за максимален субективизъм от страна на органа, предоставящ социалната услуга и респективно за корупционни практики поради факта, че наличният публичен ресурс винаги ще бъде недостатъчен за покриване на потребностите.

5. Създателите на проекта на Закон за лична помощ в стремежът си да обосноват своята теза изхождат от абсолютно погрешната позиция, че всички лица с трайни увреждания на които е определено правото на чужда помощ имат еднаква потребност, единствено свеждаща се до личен асистент. В представената предварителна оценка на въздействието, те формират бюджета на услугата отнемайки от 77 000 граждани с трайни увреждания правото на чужда помощ изразяващо се в доход от 90,74лв. месечно. При средна инвалидна пенсия от 242лв. това представлява 37,5% от личния бюджет на тези граждани. Хората с трайни увреждания, получаващи чужда помощ използват този ресурс за повишаване качеството на своя живот в зависимост от индивидуалните им потребности и подкрепата, която получават от обкръжаващата ги семейна, приятелска и обществена среда. Дълбоко сме убедени, че голяма част от тези граждани няма да се съгласят да заменят сегашната форма на чужда помощ с предоставянето на възможност за личен асистент.

Национално представителните организации на и за хора с увреждания няма да допуснем отнемането на права - чужда помощ. Ние категорично ще настояваме, ако продължи обсъждането на Закона за лична помощ в него ясно да бъде разписано, че лицето с трайно увреждане, получаващо чужда помощ има право на избор да продължи да получава средствата или да ползва социалната услуга по дискутирания проект на Закон.

6. В случай, че всички 77 000 лица получаващи чужда помощ придобият правото на личен асистент и бюджета на услугата е 169 000 354 лв., посочени от съставителите на проекта на Закон, картината ще бъде следната:

А) При минимална работна заплата през 2019г. в размер на 560лв. и по-леката формула (1,5 минимални работни заплата) за възнаграждение на личния асистент, годишният разход за едно лице при 8 часов работен ден възлиза на 12 272,54лв. Тази сума не включва дължимите средства по Кодекса на труда за заплащане на договорения процент за трудов стаж и професионален опит (Те не са заложили и във финансовите разчети на вносителя на проекта на Закона).

Б) Личните асистенти, които могат да бъдат осигурени са 13 770 (169 000 354: 12 272,54лв.)

В) Общо часовете за социалната услуга ще бъдат: 27 760 320, които разпределени между 77 000 правоимащи възлизат на 360 часа годишно или 30 часа месечно или 1 час дневно (В тези времеви разчети не е отразено необходимото време за предвижване на личния асистент от един ползвател до друг, което е част от работното му време).

Г) В случай, че 50-60 хиляди лица с трайни увреждания, получаващи чужда помощ не

пожелаят да ползват услугата по Закона за лична помощ, средствата за бюджета посочени в оценката за въздействие ще намаляят с 55 -65 000 000лв. Това обстоятелство налага нови разчети на всички времеви и финансови параметри на услугата.

От изложените данни е видно, че за да бъде осигурена лична помощ на всички лица, на които ще бъде отнето правото на чужда помощ в сегашният му вид, средно по 4 часа дневно е необходим годишен бюджетен ресурс за възнаграждение на личните асистенти в размер на 676 001 416лв.

В нашето становище няма да предлагаме варианти с повече часове на услугата и по-високи възнаграждения на асистентите, тъй като сумите стават астрономически и варират между 1-1,2 милиарда лева. В нашите разчети не коментираме и необходимите разходи по администриране на социалните услуги. Един факт обаче трябва да бъде ясно осъзнат и той се състои в обстоятелството, че бюджетните средства за услугата ще нарастват по-бавно от размера на минималната работна заплата за страната. Това ще доведе ежегодно до намаляване на броя на възможните часове за услугата. В случай,че българските правителства в бъдеще се стремят да запазят обема на услугата, това ще натоварва допълнително държавния бюджет. Трябва да е ясно, че през следващите програми периоди все по-малко можем да разчитаме на развитие на тази услуг, чрез финансов ресурс осигурен по оперативните програми.

Убедени сме, че ако всички тези обстоятелства станат достояние на обществото, то няма да посрещне с акламации подобен тип политика.

7. В своите финансови разчети съставителите на проекта на Закон за лична помощ, не са взели в предвид и един взривоопасен мултиплициращ ефект. Той се изразява в ниските основни възнаграждения на работещите в социалната сфера, в диапазона от минимална работна заплата 510лв. до 650лв. и предложените възнаграждения на асистентите по проекта -Закона в диапазона от 765-1020лв. на база 1,5-2 минимални работни заплати в настоящият момент. Общественото напращане, което неизбежно основателно ще възникне изисква намиране на баланс на друго равнище. Това най-вероятно ще наложи бюджета да осигури допълнително няколкостотин милиона лева за възнаграждение на недофинансираната социална сфера.

8. В проекта на Закон за лична помощ има още много неясноти и проблеми, които сме готови да споделим ако Националният съвет за интеграция на хората с увреждания, вземе решение да подкрепи Закона и преминем във фаза на доработка на нормативният акт.

Уважаеми г-н Министър,

Национално представителните организации на и за хора с увреждания, предлагаме Националният съвет за интеграция на хората с увреждания да вземе решение, проекта на Закон за лична помощ да бъде предоставен на работната група, която ще разработи проекта на Закон за социалните услуги, с цел разписването на социалната услуга „Лична помощ” в общата рамка на социалните услуги.

**Подписано от всички национално представителните
организации на и за хора с увреждания**

Редактори: д.ф. Пею Пеев и инж. Анета Диловска
Технически сътрудник: Петя Иванова

град София - 1000,
ул. "Христо Белчев" № 8, ет. 3;
тел. 02/981 53 82